

Ευριπίδη «Τρωάδες»

Μετάφραση: Κ. Χ. Μύρης. Σκηνοθεσία: Διαγόρας Χρονόπουλος.

Σκηνικά-κοστούμια: Γιάννης Μετζικόφ. Μουσική: Σταύρος Ξαρχάκος.

Χορογραφία: Νατάσσα Ζούκα. Φωτισμοί: Νίκος Καβουκίδης.

Παίζουν: Γιάννης Θωμάς, Μάγδα Πένσου, Άννα Βαγενά, Γιάννης Βούρος, Πέγκυ Τρικαλιώτη, Τάνια Τρύπη, Χρήστος Ζαχάρωφ, Δημήτρης Λιγνάδης, Κατερίνα Λέχου.

ΚΑΘΕ παράσταση αποτελεί αυτόνομο αισθητικό και ιδεολογικό σύστημα και η κρίση αυτής κινείται στα δεοντολογικά πλαίσια μόνο όταν ο άξονας της σύγκρισης πέρνει ανάμεσα στο κείμενο και τη σκηνική του ανασκευή. Οι συγκρίσεις μεταξύ των παραστάσεων του ίδιου έργου συχνά μοιάζουν με εξισώσεις με δυο άγνωστους αριθμούς. Το κείμενο ναί μεν παίζει το ρόλο του κοινού εδάφους, αλλά από διαφορετικούς σπόρους της κάθε σκηνοθετικής ερμηνευτικής ιδέας βλαστούν διαφορετικά, ανόμοια φυτά, και οι καρποί τους έχουν διαφορετική γεύση.

Κι όμως... Κι όμως βλέποντας την φετινή παραγωγή του Θεάτρου Διαδρομή δεν μπορούσα να ξερκίσω τις αναμνήσεις των δύο άλλων «Τρωάδων». Η μια ήταν η παραγωγή του Θεάτρου Τέχνης (σκηνοθεσία-Γιώργος Λαζάνης, Εκάβη-Τζένη Γαϊτανοπούλου, Κασσάνδρα-Κατία Γέρου), η άλλη του Απλού Θεάτρου (σκηνοθεσία-Αντώνης Αντύπας, Εκάβη-Μάρθα Βούρτση, Κασσάνδρα-Ταμίλα Κουλιέβα). Δεν θα συγκρίνω τις παραγωγές, είπαμε, δεν κάνω, αλλά συγκρίνω τις εντυπώσεις, την επίδραση που είχαν οι παλαιότερες παραστάσεις του έργου του Ευριπίδη σ' αυτούς που τις παρακολούθησαν. Το συγκινησιακό σοκ συνδυαζόταν με θαυμασμό και σεβασμό μπροστά στους συντελεστές, οι ερμηνείες των οποίων φώτιζαν, προβάλλαν, χάριζαν στους θεατές το κείμενο.

Η παράσταση του Διαγόρα Χρονόπουλου υποσχόταν υποκριτικά επιτεύγματα. Και η μεγαλύτερη υπόσχεση σχετιζόταν με την πρωταγωνίστρια, την Άννα Βαγενά στο ρόλο της Εκάβης. Η «Αγγέλα Παπάζογλου», η μονοπαράσταση της Βαγενά συγκλόνισε πριν από λίγα χρόνια και έδειξε τη μεγάλη τραγική δύναμη της ηθοποιού. Όμως η πρώτη κιάλας εμφάνισή της, οι πρώτοι στίχοι, οι πρώτες στιγμές της σκηνικής της παρουσίας ξάφνιασαν με την υπερβολική και αφύσικη ένταση στη φωνή, με την ανεξήγητη εξωτερικότητα στο παίξιμο. Και στις τραγικές κορυφώσεις του κειμένου, και στον σοφιστικό αγώνα, αλλά και στην περίφημη «παράξενη προσευχή» παρά το προφανές αγχωμένο δόσιμο στη ροή της παράστασης, η ηθοποιός, κατά τη γνώμη μου, ήταν ψυχικά απούσα.

Η σκηνοθετική καθοδήγηση της Βαγενά-Εκάβης από το Διαγόρα Χρονόπουλο διαφαίνεται κυρίως στη μελωδική υπογράμμιση μερικών στίχων σε μονολόγους-θρήνους, όπως και στην εξαρχής ψηλή νότα που απαιτήσε από ην πρωταγωνίστριά του. Η τακτική αποκαλύφτηκε λανθασμένη, επειδή η απουσία μεταπτώσεων στην παθιασμένη

ένταση έφερνε μονοτονία στην υποκριτική

Από το ίδιο σύνδρομο έπασχε και η ερμηνευτική μανιέρα της Ανδρομάχης-Τάνιας Τρύπη. Η φαινομενική υποκριτική έξαρση παρέμεινε εσωτερικά άδεια. Εκδήλα φιλόδοξη στο προσωπικό της υποκριτικό στοίχημα η Τρύπη, όπως και η Πέγκυ Τρικαλιώτη, στερείται ποικίλων εκφραστικών μέσων (πάντα μιλώντας για τη συγκεκριμένη παραγωγή, επειδή οι παλαιότερες εργασίες και των δυο δεν παρουσίαζαν τα ίδια χαρακτηριστικά, π.χ. η Γρούσια της Τρύπη στους «Αδελφους Καραμαζόφ» ή της Τρικαλιώτη στα «Παιδιά ενός κατώτερου Θεού»). Στην επίδειξη της ιερής τρέλας από την Κασσάνδρα της η Τρικαλιώτη δίνει λιγότερη σημασία απ' ό,τι απαιτεί το κείμενο στις φοβερές ενορατικές εξάρσεις της ηρωίδας της.

Η Ελένη της Κατερίνας Λέχου χωρίς αμφιβολία ακολούθησε πιστά τις οδηγίες του σκηνοθέτη της, αντλώντας κάποια σχεδόν κωμικά στοιχεία από τη σοφιστική επιχειρηματολογία του Ευριπίδη, κάτι που, κατά τη άποψή μου, ζημιάνει το αποκορύφωμα του θρήνου για τον Αστυάνακτα που ακολουθεί.

Ο Γιάννης Βούρος ως Ταλθύβιος δεν ανέβαζε το κείμενό του στο επίπεδο του πικρού και ένοχου σχολιασμού, ή για να είμαι πιο κατανοητή, είχε την πικρία και την ενοχή, δεν είχε όμως την υπέρβαση του ευριπίδειου σχόλιου την οποία ο ποιητής εν μέρει αναθέτει στον Ταλθύβιο.

Στο Δημήτρη Λιγνάδη τρέφω ιδιαίτερη αδυναμία μετά από τον Βερσίνιν του από τις «Τρεις αδελφές» του θεάτρου Τέχνης, εδώς όμως εκτίμησα τη χαρακτηριστική ευριπίδεια αμφισβήτηση της μυθικής μορφής του Μενέλαου, την οποία ο Λιγνάδης εκδηλώνει με αίσθηση μέτρου (σε αντίθεση με τη Λέχου) και χωρίς αχρείαστους υπερτονισμούς αφήνει το κείμενο να μιλήσει.

Ασχολήθηκα με την υποκριτική πλευρά της παράστασης, αλλά αν μιλήσουμε για την εικαστική της όψη (Γιάννης Μετζικόφ) και τη μουσική (Σταύρος Ξαρχάκος), θα πω πως δεν εντόπισα ιδιαίτερη αισθητική ενότητα μεταξύ των δύο, παρά τα ιδιαίτερα καλά χαρακτηριστικά που παρουσιάζουν. Η αισθητική συγγένεια με τις σκηνοθετικές ιδέες παραμένει δύσκολο ερώτημα λόγω ασάφειας της σκηνοθετικής θέσης. Παράδειγμα τέτοιας ασάφειας ο Χορός. Εκεί οι Τρωάδες γυναίκες μια βγάζουν θρηνητικούς αλαλαγμούς όπως οι Παλαιστίνιες, μια σχηματίζουν έντεχνους ομόκεντρους κύκλους με τα σώματά τους. ●